BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Anul al 56-lea
14 Pagini

EXEMPLARUL { In România 3 lei / In străinătate 6 lei

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. Nr. 24.464/939

Nr. 148 Vineri 2 Iunie 1939
14 Pagini P IIII

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE IN ȚARĂ pe un an la UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. și UNIV. LITERAR câte 220 lei ILUSTR. ROMÂNĂ și UNIV.-SPORT câte 500 lei

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar: „UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

DIRECTOR ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

Căminele de copii

Inființarea căminelor de copii mici prin noua lege a învățământului primar și normal va înlătura o veche și mare lacună.

Populația lucrătorilor plugăriei noastre, la care iau parte și marea majoritate a sătencelor, și populația lucrătorilor industriali de ambe sexe, n'are nici timpul nici mijloacele spre a asigura copilașilor o îngrijire corespunzătoare condițiunilor elementare.

De aci, nenorociri cronice, molimi endemice și acea mortalitate infantilă ce deține recordul, paralizând în mare parte efectele binefăcătoare ale unei natalități prodigioase.

In alte țări funcționează de multă vreme locașurile destinate să înlocuiască pe părinții constrânși de nevoile existenței să acorde un timp prea scurt soartei odraslelor ce formează nu numai primul lor bun, dar și rezervele permanente ale continuității sociale. Chiar în România există unele așezăminte de acest fel, și este destul să se urmărească rezultatele celui din Brașov, spre a li se înțelege rațiunea și foloasele.

Articolul 10 din lege sintetizează astfel rostul generalizării lor: „Căminele și grădinile de copii au drept scop să ajute desvoltarea sufletească și trupească a copilului, continuând și completând educația familiei, după împrejurări. In aceste școli frecvența este facultativă până la 5 ani, iar între 5 și 7 ani, obligatorie. Ele sunt mixte. Programa lor, bazată pe joc și spontaneitate, va urmări să deprindă pe copil cu observarea lumei din jurul său, cu ascultarea și ordinea, dându-i și primele noțiuni pregătitoare pentru învățătură. In căminele de copii mici, care se vor înființa după trebuință în marile centre industriale și muncitorești, se vor primi și copii sub vârsta de 5 ani, având îngrijirea și conducerea necesară în tot timpul cât părinții lor lucrează în fabrici".

Realizarea și funcționarea acestor cămine vor necesita desigur atât personal cât și fonduri de mari proporții.

In ce privește primul element, scopul nu va fi atins decât în măsura în care viitorii educatori a copiilor se vor putea adapta nobilei, dar grelei misiuni de părinți morali.

In ce privește cel de al doilea, dacă massele agricole și muncitoare vor recurge la ele în raport cu mijloacele disponibile în perioada când încredințarea copiilor va fi facultativă, atunci însă când ea va deveni obligatorie, va trebui să se țină seamă de posibilitățile părinților din această imensă categorie la fixarea condițiunilor. Căci dacă muncitorii industriali ar putea găsi un sprijin relativ la întreprinderile respective, pentru marea majoritate a celor agricoli asemenea perspective nu există.

Gh. Ionescu

Lacul Herăstrău din Capitală

Evoluția politicii Statelor Unite

de I. LUGOSIANU

De mai multe luni, nu mai este o noutate pentru nimeni că președintele Roosevelt și guvernul său au luat hotărît poziție pentru ieșirea din izolare a Statelor Unite.

Noua atitudine a confederației n'a mers încă până la proclamarea deschisă a intervenției americane într'un viitor conflict european. Dar este invederat că eventualitatea unui război în lumea veche și extinderea lui la cea nouă domină cugetarea politică a oamenilor de stat americani. In ultima sa cuvântare, rostită Luni la Chicago, d. Cordell Hull, secretarul de stat american, pune opiniei publice a țării problema atitudinii Statelor Unite față de Europa, în termeni mai viguroși ca oricând.

Pentru a evita războiul, spune ministrul afacerilor străine, politica americană trebue să facă față unor probleme externe și interne din cele mai grave. Acestea sunt însă strâns legate și cele dintâiu le determină pe cele din urmă. Pentru dezlegarea lor politica de izolare, proclamă d. Hull cu energie, ar fi o primejdioasă iluzie.

In lumea de azi raporturile dintre state, gândește secretarul de stat, sunt o funcțiune a forței. Popoarele nu pot asigura pacea numai proclamând dorința lor de pace. Azi „există națiuni gata să desfidă și să lupte contra altora". Față de ele, „pacea nu poate fi asigurată decât cu prețul supunerii absolute față de autorul sfidării" și „trebue ca cineva să fie orb pentru a crede că existența unor astfel de provocatori internaționali nu este o realitate evidentă".

Iată cuvinte aspre, care vor avea în lume un răsunet adânc și care fără îndoială vor provoca o puternică reacțiune în statele vizate de cuvântarea ministrului de externe american. Ele nu sunt însă noui.

Incetul cu incetul valul politicii anti-izolaționiste se întinde — rupând zăgazurile — pe cuprinsul Statelor Unite. Duminica trecută, telegramele ne aduceau un ecou asemănător. D. William Bullith, ambasadorul Statelor Unite la Paris și unul din colaboratorii cei mai apropiați ai președintelui Roosevelt, vorbind la cimitirul din Neuilly, în memoria soldaților americani, căzuți în Franța, afirma că înțelegerea și simpatia americană merg „spre acele națiuni, care cu orice preț preferă să lupte pentru libertate, decât să se încovoaie sub călcâiul unui cuceritor" și că „moartea pentru libertate nu este niciodată zadarnică".

Morții au cuvântul, ca și viii, în politica țărilor lor. Cuvinte solemne sau aspre ca cele de mai sus ne aduc aminte de 1916. Ele dovedesc toată gravitatea, pe care americanii cu răspundere o atribue situației de astăzi și se vor traduce de sigur în curând în politica pozitivă americană printr'o revizuire radicală a regimului actual al neutralității, într'un sens favorabil marilor Puteri democratice occidentale.

Senatorul Pittman, președintele comisiei afacerilor străine a Senatului, și d. Cordell Hull au făcut de curând în acest sens Senatului propuneri concrete, care au fără îndoială sorți de înfăptuire grabnică, date fiind personalitatea eminentă și in-

(Continuare in pag. 2-a)

Explozia unei bombe într'un cinematograf din Birmingham

Londra, 30 (Rador). — **Azi dimineață o bombă a făcut explozie într'un cinematograf din Birmingham. Inceputul de incendiu care a urmat exploziei a fost repede stins.**

Pagubele, pur materiale, sunt de mică importanță.

La Coventry au fost găsite azi dimineață trei pachete conținând materii explozibile. Două din ele fuseseră introduse prin cutiile de scrisori în case particulare, iar al treilea într'o cutie de scrisori publică din centrul orașului.

Limba noastră

Limba și Templul ei

Nu se poate vorbi la Academie de întâiul nostru Rege, fără să nu se amintească toată grija Lui pentru limba românească.

Carol I-iu a ținut în acest așezământ șeapte cuvântări despre limbă, fiindcă „la temelia acestui templu se află limba... limba noastră care s'a păstrat neatinsă în câmpiile roditoare ale Dunării, în plaiurile mărețe ale Carpaților... duioasa limbă... care Mi-a devenit îndoit de scumpă din ziua când am auzit-o răsunând pe buzele neuitatei mele copile".

Citiți cuvântările înțeleptului Rege. Sunt pagini de cea mai caldă dragoste pentru graiul neamului, de cea mai înaltă simțire pe care El a răspândit-o în Casa Sa și a lăsat-o moștenire urmașilor Săi.

Regele Ferdinand, când, prinț moștenitor, a păsit, în 1890, pragul Academiei, a spus:

„Am avut fericirea că s'au îngrijit de timpuriu a Mă învăța frumoasa limbă românească, și Mi-a fost drag s'o învăț pentrucă ea Mi-a înlesnit cunoașterea de aproape a literaturii populare, a datinelor, obiceiurilor, dar mai ales a bogatei istorii a neamului românesc".

A vorbit zilele trecute și M. S. Regele, la Academie. A vorbit cu însuflețire și cu pietate, amintind marea dragoste a întâiului Suveran al României pentru limba românească și stăruința Lui de a hotărî Academia să dea țării un dicționar.

Regele a spus:

„Din mai toate cuvântările Sale (ale Regelui Carol I-iu) ținute aci, reiese această grijă, ași putea zice părintească, pentru limba noastră.

„Ca părinte se temea de influențe OTRAVITOARE venite dintr'un mediu NECORESPUNZATOR TRADIȚIEI NAȚIONALE.

„El a avut credința justificată, că Academiei îi revine datoria de a priveghea la menținerea limbei IN CADRUL CAT MAI TRADIȚIONAL, A FRANA UNELE TENDINȚE NEPERMISE DE A INVADA ACEASTA COMOARA NAȚIONALĂ CU CUVINTE CE N'AU NICI UN ROST.

„La noi, literatura mai înaltă desvoltându-se mai târziu, opera nu era greu de îndeplinit și totuși, fără a cădea într'o exagerare nerațională, PREA PUȚIN S'A PUS STAVILĂ, PREA S'AU DESCHIS LARG PORȚILE UNOR CUVINTE, CARI N'AU NIMIC DE IMPĂRTĂȘIT CU SUFLETUL ROMANESC".

D. Rădulescu-Motru, președintele Academiei, — „inteligentul Rădulescu-Motru", cum a spus odată la cursul său Titu Maiorescu, — a vorbit și el.

D. Rădulescu-Motru, pentru care am o deosebită prețuire de altfel, n'a vorbit nimic despre iubirea Regelui Carol I-iu pentru limbă, nimic despre stăruitorul său îndemn, făcut, — vai, zadarnic — ani de-a rândul, Academiei de a întocmi dicționarul, să nu se risipească „bogatul tezaur de cuvinte" al limbii.

De ce o fi limba noastră sperietoare pentru toți?

S'au întrunit, acum câțiva ani, la Universitate, cei mai răsăriți intelectuali ai țării, — profesori universitari, filologi, medici, profesori secundari, ziariști — să apere limba. Foc de paie. Inflăcărata pornire s'a stins repede, repede. După trei sau patru ședințe nu s'a mai ținut nici una și nimeni n'a mai pomenit nimic de întâmplarea asta.

Au făcut profesorii de română o asociație, să apere limba. Au hotărît chiar să scoată o revistă, s'o apere și mai vârtos. De trei ani, de când e în ființă, Asociația n'a trecut mai departe de comitete și subcomitete, de ortografie, de „salarizare".

Radio a jertfit din programul său cincisprezece minute pe săptămână, — jertfă sângeroasă — ca marii profesori de română și marii noștri filologi să facă ei lecții, ei să ne învețe românește. Câteva săptămâni a mers cum a mers. Apoi lecțiile s'au tot rărit, până ce s'au șters din program cele cincisprezece minute și nu s'a mai pomenit nimic nici de lecții, nici de limbă, nici de marii filologi.

A numit și ministerul educației naționale o comisie de profesori să ia măsurile trebuincioase pentru apărarea limbii. De vreo două ori știu că s'a întrunit această minunată comisie. Apoi nu s'a mai vorbit de ea.

Și iar mă întorc și întreb: de ce o fi limba noastră sperietoare pentru toți?

Fiindcă n'o mai știm. Nici școala nu se mai îngrijește de ea. Ce zic! Toată grija școalei e să o pocească, să o strice.

Câți mai pot spune ca Regele Ferdinand: „Am avut fericirea că s'au îngrijit de timpuriu a mă învăța frumoasa limbă românească și mi-a fost drag s'o învăț..."?

Câți?

T. PISANI

SCRISORI DIN PARIS

Vacanțele — Finanțele publice și particulare — Cuvântul de ordine la modă

de RENE SAIVE

Paris, Mai

A și venit vremea când parisienii părăsesc Parisul și când Parisul primește provincia. Vacanțele încep devreme în anul acesta. Când pe la 15 Iunie, liceenii și școlarii își vor recăpăta la rândul lor libertatea, Franța întreagă va călători pe șosele și pe căi ferate... Ce goană la mare și la țară!

Francezii sunt oare mai bogați în anul acesta? Sau au mai mult răgaz decât în anii trecuți?

Mai bogați? Hm! Poate! Ministrul de finanțe anunță, periodic, că finanțele publice sunt tot mai îmbelșugate, că datoria țării scade, că aurul reintră în țară cu o cadență accelerată.

A anunțat chiar de curând, că Franța a devenit „moneda-refugiu" a Europei și că Franța este astăzi a treia putere financiară din lume.

Firește, — și deși fiecare cetățean poate repeta cuvântul lui Ludovic al XIV-lea: „Statul sunt eu" — există o deosebire vădită între finanțele publice și punga particularilor. Această pungă este pusă la o grea încercare, prin sporirea impozitelor, pricinuită de actuala sforțare militară. Dar trebuie să constatăm că toate condițiile de viață sunt foarte suportabile, de vreme ce depozitele făcute la Cassele de economii sporesc pe zi ce trece.

Cred că francezii sunt pe cale de a se îmbogăți, fără a-și da seama. E drept, că au hotărît să se pună din nou pe lucru, ca și cum „legile sociale" ale Frontului Popular n'au existat niciodată. Un englez binecunoscut, care a sosit deunăzi la Londra, și căruia i s'au cerut impresiile despre Franța, a răspuns numai că Franța era, fără îndoială, singura țară, în Europa unde nu există acum nici o grevă. E drept, s'ar putea spune, că în privința aceasta a întrecut odinioară multe țări.

D. Paul Reynaud care — poate în virtutea staturii sale mici, are geniul frazelor scurte — a putut dealtfel rezuma situația în modul următor:

„Indiciul general al producției, care era de 81 în luna Octombrie, a fost de 93 în Martie și de 94, în Aprilie. Este nivelul cel mai ridicat din Mai 1931, în ajunul marei crize din Franța.

Care sunt acum indiciile particulare, cari concurează cel mai mult să asigure acest indiciu general? Voi cita trei: clădirile, automobilele și exportul obiectelor fabricate.

Clădirile? In 40 de orașe din Franța, autorizațiile de clădiri au fost, pe primul trimestru al anului trecut, de 949.000 m. c. In anul acesta, pentru aceeași perioadă: 1.449.000 m. c., adică o sporire de 52 la sută.

Vânzarea automobilelor de turism particularilor? In primele patru luni ale anului trecut, 57.100; în anul acesta, 71.500.

Exportul obiectelor fabricate? A sporit în Aprilie trecut, față de luna Aprilie 1938, cu 30 la sută".

Publicul francez, optimist din fire, este ispitit astfel să spună,

(Continuare in pag. 2-a)

Starea sănătății Reginei Mary

Londra, 30 (Rador). — *Se anunță din Marlborough House că starea Reginei Mary continuă să se amelioreze într'un chip satisfăcător.*

Deocamdată nu se vor mai publica buletine medicale.

Biserica și asistența socială

de I. VION

In tot timpul, dela începutul istoriei scrise, în care sunt depănate fazele dârze ori dramatice ale frământatei vieți a poporului român, iese în permanență la iveală rolul pe care l-a avut Biserica în ajutorarea nevoiașilor de tot soiul.

Sunt hrisoave cari invocă drepturi de ajutorare a căror obârșie merge până la 1247 și pe cari le confirmă Matei Basarab la 1639, drepturi de ajutorare cari îmbracă forma unei executări a unei datorii contractată de colectivitate față de cei nevolnici, în lipsă, ori în neputință să-și agonisească cele necesare traiului.

Sunt apoi dovezile grijei pe care drept credincioșii — prin intermediul Bisericii — o au față de cei săraci și dela Vlaicu Vodă, la 1364, până în zilele noastre, hrisoavele și actele sunt mărturii elocvente că din prisosul milosteniei celor bogați, preoțimea a creiat o operă de ajutorare, ce poate servi de îndrumător, de îndreptar.

Intr'o revistă de cultură spirituală și socială, „Misiunea creștină", se arată netet rolul Bisericii în viața socială modernă.

„Biserica are astăzi un teren de activitate unde acțiunea ei trebue intensificată. Există în momentul de față multă mizerie în societatea omenească. Sunt mulți năpăstuiți ai soartei, cari așteaptă și suspină după ajutorul iubirii omenești. Omul căzut în mizerie nu numai că-i lipsește tot ceeace formează minimul lui de existență, necesar dezvoltării vieții omenești, dar din punct de vedere sufletesc este un om deprimat care, pentru aceasta, poate că a uitat și de Biserică și nu așteaptă nimic dela ea".

Iar mai departe:

„Preotul este conducătorul unui oarecare număr de credincioși cari alcătuesc parohia, enoria sa. El cunoaște sau trebue să cunoască pe toți enoriașii de sub păstoria sa. Poate ști nevoile fiecăruia dintre ei. In felul acesta problema capătă o deslegare practică, deoarece în momentul când în fiecare parohie va exista o evidență a tuturor celor aflați în mizerie, va fi ușor de a se veni în ajutorul lor, organizându-se un ajutor efectiv.

Știind pe cei nenorociți, preotul va face apel la toți ceilalți enoriași ai săi, ca fiecare să vină în ajutorul celui nenorocit".

Pentru preotul modern, slujitor luminat al Bisericii, nu e vorba numai de sărăcia evidentă ce-și întinde mâinile umile la porțile bisericilor. Mila, mila milostenia sunt primele cuvinte cari apar cu regulari-

(Continuare in pag. 2-a)

Danzigul contra plebiscitului

„Purtătorul de cuvânt al Orașului Liber" vorbește redactorului nostru, d. Al. Gregorian

La sfârșitul unei lungi călătorii în Danzig, în care n'am făcut altceva decât să ne informăm și să înfățișem în acest ziar realitățile așa cum sunt și să confruntăm, drept orice concluzie, tezele celor două părți în litigiu — Polonia și Germania — o datorie de elementară cuviință față de cititorii noștri, care au dreptul să fie obiectiv și complet informați, ne impune să prezentăm cu aceeași imparțialitate și punctul de vedere al Orașului Liber în această pasionantă chestiune la ordinea zilei.

Am fi vrut, se înțelege, ca să dăm în aceste coloane opinia personală și directă a conducătorilor Danzigului cu care am stat de vorbă. Nu avem, însă, deslegarea s'o facem. De aceea suntem nevoiți să lăsăm să vorbească acum — după o formulă curentă — purtătorul de cuvânt al Orașului:

„DANZIGUL STAT AUTONOM GERMAN"

1. „In fața tezei Varșoviei care susține că incorporarea Danzigului în Reich ar trebui să fie considerată ca un pericol pentru existența Poloniei, punctul nostru de vedere e următorul: Danzigul e un oraș pur german și el este organizat astăzi ca un stat autonom german sub o administrație germană.

La incorporarea lui în Reich putem să asigurăm pe cei interesați că se va ține socoteală, în aceeași măsură ca și astăzi, de interesele economice pe care Polonia le are în portul Danzig. Evident că aceste interese la gurile Vistulei nu mai sunt astăzi la fel de importante ca : tădată și decisive pentru existența republicei vecine, căci — aceasta vrem să se știe de cei care

DANZIG. PRIMARIA ȘI LANGER MARKT

discută problema — Vistula, ca drum comercial polonez, nu mai are azi aproape nicio însemnătate, fiindcă Polonia, contrar tratatului, și-a creat o ieșire separată la Mare prin Gdynia.

Existența Gdyniei a fost luată ca fapt de către Führerul Adolf Hitler în discursurile sale și ea nu este conținută în propunerea germană cu privire la reglementarea chestiunilor litigioase.

„VIITORUL DANZIGULUI SE DECIDE LA BERLIN"

2. In ceeace privește chestiunea unui plebiscit, o găsiți elucidată în oficiosul național-socialist „Danziger Vorposten"—care, cum știți, s intitulează organ al mișcăr

(Continuare in pag. 2-a)

INTRE ALIAȚI

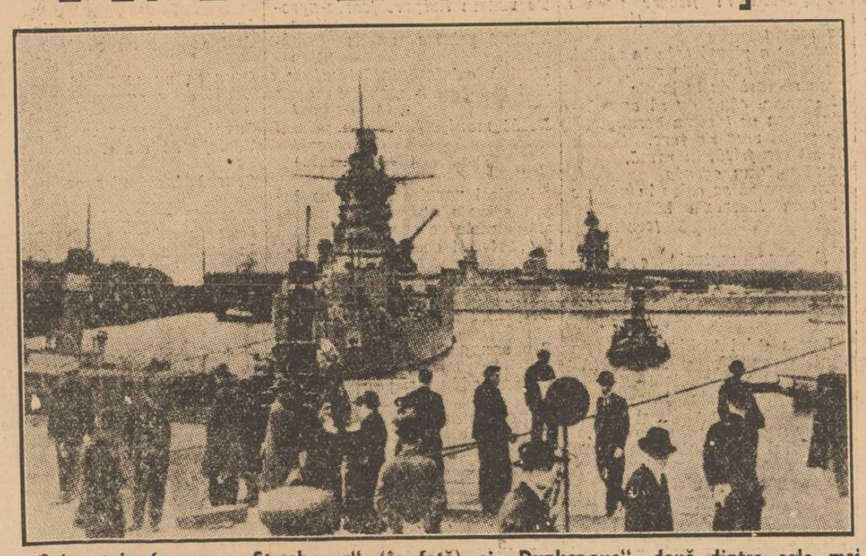

Cuirasatele franceze „Strasbourg" (în față) și „Dunkerque", două dintre cele mai moderne și mai puternice vase de război franceze, în vizită la Liverpool